

NACKA CITY CULTURE CLASH

Demokrati, innovation och integration genom medskapande stadsutveckling.

Sammanfattning

Nacka City Culture Clash var en sommaraktivitet som erbjöds nyanlända och ensamkommande barn och ungdomar i åldern 16-21 år. Projektet undersökte om stadsplanering och aktivt konstnärligt deltagande genom KOLIBRI-metoden kunde vara ett bra integrationsverktyg och samlade ca 30 ungdomar, varav fem unga kvinnor, under två augustiveckor 2016.*

Projektet visade att KOLIBRI-metoden, med rätt förutsättningar, är en utmärkt metod för integration. Viktiga pusselbitar här är god tillgång till tolk, gott om förberedelsestid och en mindre grupper om ca 6-8 personer per ledare förutom tolk.

Genom Nacka City Culture Clash stärktes deltagarnas anknytning till Nacka, de breddade sina kontaktnät, fick ett sammanhang, kände gemenskap och fick en konkret och meningsfull uppgift att genomföra. De togs på allvar och bidrog på riktigt med sina erfarenheter och kulturella bakgrunder till Nackas utveckling.

Slutsatsen är att Nacka City Culture Clash är en metod som genom medskapande och inkludering stärker den sociala hållbarheten. Det är en innovativ integrationsmodell som på ett konkret sätt förverkligar Nacka Kommuns vision om en kommun präglad av öppenhet och mångfald.

Bakgrund

Nacka kommuns övergripande vision är Öppenhet och Mångfald. När Nacka nu växer ska Nacka stad enligt visionen vara en Nära och Nyskapande stadsdel. För att kunna vara nyskapande behöver vi utmana våra sätt att tänka och göra, dvs skapa nya tanke- och beteendemönster. Nacka kommun driver därför sen år 2013 "Konsten att skapa stad" där vi arbetar aktivt och medvetet med konst, kultur, konstnärlig kompetens och medskapande som verktyg och resurser i stadsutvecklingens olika faser.

En sådan metod för medskapande som Nacka kommun har utvecklat är KOLIBRI. KOLIBRI står för "kollaborativ gestaltning" och innebär att boende i ett område är medskapare vid utformningen av en offentlig plats i sin egen närmiljö. I projektet Culture Clash ville Nacka kommun gå vidare och undersöka om KOLIBRI även kunde vara en metod för integration.

** KOLIBRI står för "kollaborativ gestaltning" och innebär att boende i ett område är medskapare vid utformningen av en offentlig plats i sin egen närmiljö. Processledningen består både av konstnärlig kompetens, processledningskompetens samt kompetens i stadsutvecklingsprocesser. Metoden är utvecklad av Nacka kommun.*

Mål och syfte

Projektets huvudsyfte var att:

- Att undersöka en integrationsmodell grundad i aktivt konstnärligt deltagande kring stadsplanering.
- Ta till vara på den kunskap och de erfarenheter om gestaltning och offentliga rum människor som kommer från andra länder och kulturer har.

Delmålen var:

- Att utforska om KOLIBRI kan fungera som metod för integration.
- Att skapa delaktighet i, och förståelse för det svenska samhället, med utgångspunkt i deltagarnas erfarenhet och kulturella bakgrund.
- Att skapa en fysisk modell av en plats som syftar till att underlätta möten mellan nyanlända och bofasta. Modellen tjänar sedan som underlag för en designbyrå-NOTE- för vidare gestaltning av ett reellt offentligt rum i Nacka.
- Att skapa glädje, gemenskap och framtidstro.

Processen

Cirka 30 ungdomar deltog i en två veckor lång workshop. Vissa dagar var även svenska ungdomar med i arbetet. Workshopen ägde rum i Nacka stadshus, i skogen, på offentliga platser och på M7.

Idén var att arbeta med en befintlig plats som skulle omgestaltas i Nacka. Till en början undersökte vi två platser där kommunen behövde in-put, dels passagen under Värmdöleden ner mot Svindersvik och dels parkeringen utanför stadshuset i Nacka, där det finns planer på att placera flyktingboenden. Efter att ha undersökt båda platserna beslöt vi oss för att gå vidare med parkeringsplatsen som skulle bebyggas med flyktingbostäder. Här såg vi att våra deltagare, med sin specifika erfarenhet hade en spetskompetens. För att samla in material om platsen började vi med att vistas där. Deltagarna ställde frågor till sig själva och förbipasserande om platsen, fantiserade om hur den skulle kunna utvecklas, ritade den och gjorde slutligen även tredimensionella modeller av platsen, som de tänker sig att den skulle kunna se ut.

Under arbetet har vi försökt att tillvarata deltagarnas egna erfarenheter genom att jobba med platser som deltagarna tyckt om och trivts på tidigare - kanske platser i deras hemländer. Vi har ställt frågor om hur det var att komma till Sverige, vilka platser som mötte dem då och om- och i så fall hur- det påverkade dem. Vad det är som gör att en plats är skön att vara på är också en fråga vi undersökt. Som en del i workshopen ville vi också öppna upp för, och erbjuda ungdomarna att prova på olika konstnärliga uttryck, för att kunna använda konsten som ett verktyg utöver språket i kommunikation.

Utmaningar

En utmaning har varit att tillvarata deltagarnas olika förutsättningar, förkunskaper och referenser och att lägga sig på rätt nivå i de workshoppar vi haft. En del deltagare kom från välutbildade storstadsfamiljer medan andra som kom från enklare förhållanden precis hade erövrat skriftspråket. Vissa var vana att reflektera och diskutera, medan andra hade svårare för det. Det gjorde att deras syn på, och erfarenhet av konst skiljde sig mycket åt, vilket påverkade deras sätt att gripa sig an uppdraget. Om man ska uttrycka sig mycket generellt kan man säga att ju mer erfarenhet av konst och reflektion deltagarna hade, desto friare blev de i sin tanke och kreativitet.

En annan utmaning har förstås varit vår flerspråkighet. Ofta har vi kunnat förstå varandra utan översättning, ibland har vi haft tillgång till tolk, men det har funnits tillfällen då vi inte riktigt lyckats kommunicera så som vi hade velat. Om vi haft möjlighet att hela tiden förstå varandra hade vi förmodligen nått ett ännu mer specifikt och detaljerat resultat. Vi hade deltagare från sju olika länder och de talade lika minst många språk. Vissa kunde dock andra språk än sitt modersmål och efter lite pusslande fick vi ihop tre språkgrupper som kunde arbeta tillsammans; den arabiskspråkiga, den darispråkiga och den engelskspråkiga.

- En utmaning är att skapa workshoppar för deltagare med mycket olika bakgrund, referenser och förkunskaper.
- Resultatet hade blivit mer specifikt och nyanserat om vi haft bättre tillgång till tolk.
- Med fler tolkar hade de inbördes språkgrupperna kunnat delas upp och en större clash mellan deltagarna hade kunnat uppstå.

Resultat

Hur väl uppfyllde vi projektets huvudsyfte?

- ***Att undersöka en integrationsmodell grundad i aktivt konstnärligt deltagande kring stadsplanering?***

Huvudsyftet har vi uppfyllt. Vi har arbetat med, och utforskat KOLIBRI som ett medel för integration. Våra deltagare var delaktiga och inkluderade i Nacka kommuns arbete på ett konkret sätt. Under projektets gång förhöll vi oss till det svenska samhället och svenska normer. Vi levde det. Tankarna på delaktighet och öppenhet fanns även spontant bland deltagarna. Ett exempel är i modellarbetet, då en av grupperna, som ville bygga ett kulturhus med inslag från den arabiska kulturen arbetade med frågor som: hur ska vi få svenskar att känna sig välkomna in? Hur kan vi arbeta med inslag från den arabiska kulturen utan att andra känner: det här är en plats för muslimer. En lösning de arbetade med var glasväggar, öppenhet, stora fönster.

Dock hade det varit bra att från början definiera vad vi menade med integration. Oklart om det var viktigt att svenska ungdomar var delaktiga i processen? Våra deltagare har träffat och arbetat med en del svenska ungdomar på vissa workshoppar, men vi hade svårt att få fatt i svenska ungdomar som ville vara med. Det visade sig att det för huvudmännen, dvs. de boenden som deltagarna bodde på, var viktigt att svenska ungdomar var med. Det är en lärdom att ta med till nästa gång.

- Deltagarna var delaktiga i Nacka kommuns arbete på ett konkret sätt.
- Vi förhöll oss till det svenska samhället och svenska normer.
- Det är viktigt för huvudmännen att svenska ungdomar deltar i projektet.

Hur väl uppfyllde vi delmålen?

- **Att utforska om KOLIBRI kan fungera som metod för integration.**

” Jag har lärt mig respektera andra människor, personlighet, att hjälpa varandra... mycket.”

Detta delmål har vi uppfyllt. Vi har undersökt om KOLIBRI kan fungera som metod och kommit fram till att det, med rätt förutsättningar kan fungera mycket väl som en integrationsmetod. Ungdomarna har fått ett större perspektiv, en djupare inblick i en svensk kommun, praktiskt möte med svenska normer och värderingar och byggt relationer både till personer, och platser i Nacka. De har blivit bemötta med respekt och tagna på allvar av vuxna inom kommunen och de har framförallt bidragit praktiskt till att utforma morgondagens Nacka, genom sitt modellarbete.

Det hade dock, som sagt, varit bra om vi även hade haft svenska deltagare i projektet. Då hade integrationen fått en skjuts och bildat fler ringar på vattnet för individerna. Vi tror att KOLIBRI skulle fungera utmärkt om svenska ungdomar och ensamkommande/nyanlända kan interagera på lika villkor.

- Deltagarna har byggt relationer till både personer och platser i Nacka.
- De har konkret bidragit till Nackas framtida utveckling.
- KOLIBRI är, med rätt förutsättningar, en utmärkt metod för integration.
- Rätt förutsättningar för KOLIBRI i den här tappningen är:
 - God tillgång till tolk.
 - Gott om tid för förberedelse.
 - Färre deltagare, runt 15 personer.

- **Att skapa delaktighet i, och förståelse för det svenska samhället, med utgångspunkt i deltagarnas erfarenhet och kulturella bakgrund.**

” Jag har träffat många roliga människor och åkt till många platser.”

Detta delmål har vi uppfyllt. Deltagarna använde sig av sina egna kulturella uttryck när vi byggde modellerna. Projektets art gjorde att delaktighet och förståelse för det svenska samhället var en förutsättning för att kunna bygga de modeller som projektet mynnade ut i. Delaktigheten har, rent praktiskt, i första hand rört Nacka kommun, men kan kanske tjäna som bild för det svenska samhället i stort. Exempelvis har deltagarna träffat många kvinnor i ledande roller, vilket kan ses som en bild av svenska normer och värderingar.

En lärdom vi drog var att alla inte ville använda sig av sin kulturella bakgrund. Många hade mest erfarenhet av tältläger, krig osv. och ville hellre utgå med Sverige, svenska platser som de tycker om. De använde sig i en del skisser istället av den svenska röda stugan som referens, vilket var väldigt intressant och också får ses som en typ av clash.

I en annan grupp var dock stoltheten över den egna kulturen stor och man arbetade mycket med hur svenskar skulle känna sig välkomna in i det kulturhus man byggt för att ta del av mat, kultur och konst.

- Deltagarna har delvis implementerat svenska normer i sina modeller.
- Deltagarna har använt sig av sina egna kulturella erfarenheter. Detta kunde dock innebära att vissa inte ville gestalta spår av sin kultur i modellerna vi byggde.

- **Att skapa ett underlag för en designbyrå för vidare gestaltning av ett reellt offentligt rum i Nacka.**

” We put together in group. We build houses and a lot of things that makes a place look good.”

Detta delmål har vi uppfyllt, dels i form av tredimensionella modeller och dels i form av diskussioner, tankar, reflektioner som dokumenterats och lämnats över till designbyrån. Vi har även träffat designbyrån vid två tillfällen under processen.

- Tre modeller har lämnats till designbyrån NOTE, tillsammans med dokumentation av reflektioner.
- Vi har träffat NOTE två gånger under processen.

- **Att skapa glädje, gemenskap och framtidstro.**

”I thought it was going to be boring and hard but it was fun. We put up together and made a great thing.”

”My expectations was to have fun at the begining of the project. And it turned out to be fun overall.”

Detta delmål har vi också uppfyllt. Alla deltagare var glada med projektet och vi har haft en stabil kärna av deltagare som kommit varje dag. Projektet kännetecknades av gemenskap och det var många ledsna miner när det är över. Det är viktigt att få komma till sådana här projekt och bli sedd av andra ungdomar och vuxna, att känna samhörighet, att få höra till en grupp. Projektet blev personligt eftersom deltagarna delat med sig av sina tidigare erfarenheter och minnen och eftersom de bidragit konkret konstnärligt. De har berättat för oss ledare och varandra om personliga saker. Förhoppningsvis kunde projektet ge deltagarna lite hopp om att de kan känna sig hemma här. Många jobbade på det, att försöka känna sig hemma här, i Nacka och Sverige.

- Alla deltagare har uttryckt glädje över projektet.
- De har uttryckt att de känt gemenskap och samhörighet.
- Projektet har blivit personligt.

Slutsats

”I loved everything that we did. It was fantastic.”

”I learned many things that I never knew in my life.”

”Jag har lärt mig att man måste alla jobba tillsammans.”

Projektet resulterade i tre stycken tredimensionella modeller, samt tankar, reflektioner och idéer som dokumenterats och överlämnats åt designbyrån NOTE för översättning och slutgiltig gestaltning.

Deltagarnas anknytning till Nacka stärktes, de breddade sina kontaktnät, fick ett sammanhang, kände gemenskap och fick en konkret och meningsfull uppgift att genomföra. De togs på allvar och bidrog på riktigt med sina erfarenheter och kulturella bakgrunder till Nackas utveckling. Projektet innebar för deltagarna också glädje, stolthet, en vila från jobbiga tankar, nya vänner och en känsla av att spela roll.

Slutsatsen av projektet är att Nacka City Culture Clash är en metod som genom medskapande och inkludering stärker den sociala hållbarheten. Det är en innovativ

integrationsmodell som på ett konkret sätt förverkligar Nacka Kommuns vision om en kommun präglad av öppenhet och mångfald.

Lärdomar

Om Culture Clash skulle återupprepas eller permanentas finns det en del lärdomar att dra från sommarens projekt.

- Viktigt är att ha gott om tid att informera och söka deltagare. Det var inte alldeles lätt att nå ut med information eller få några på kroken initialt.
- Vi upplevde också att gruppen var något för stor för att vi skulle hinna med att interagera och ta tillvara alla deltagares erfarenheter. Ett tak på cirka femton deltagare skulle vara en stor kvalitetshöjning.
- Ytterligare en lärdom att dra är att det vore positivt med mer tid på det förberedande arbetet. Det vore bra att kunna förankra projektet hos samarbetspartners som fritidsgårdar och skolor, där det finns svenska ungdomar, så att projektet breddas. En annan idé är att försöka integrera Ungt Inflytande med Culture Clash för att få en integrationsmodell där unga arbetar tillsammans på lika villkor.
- Det vore också bra med mer resurser till tolkar, alternativt anställa fler assistenter som talar deltagarnas språk.
- En del deltagare gav uttryck för att det var onödigt att engagera sig när de ändå inte visste om de skulle få stanna. ”varför ska jag bry mig, jag vet inte ens om jag kommer vara här när det är klart” Det kan vara en idé att satsa på att engagera nyanlända barn och ungdomar med PUT, som vet att de får stanna och vill engagera sig i Nacka.

Röster från projektet

· Vad tyckte du om Culture Clash?

Maysam, 17 år:

- Jag tycker det var jätteroligt att bygga modellerna. Att designa, bestämma hur man ska göra, hur det ska se ut, det var det roligaste med projektet.

Vi tänkte att det var ett verkligt område så vi försökte göra det så bra som möjligt.

Det var ett jättebra projekt, vi kunde slappna av och slippa jobbiga tankarna när vi arbetade.

· Vad var det bästa med Culture Clash?

Alice, 17 år:

- Det bästa med projektet var att träffa alla de andra och jobba tillsammans med dem. Det var mysigt när alla målade en plats från sitt hemland. Det var kul att dela med sig och kul att se vad andra målade.

För mig är konst att skapa något med sina händer och med sin fantasi. Jag tycker att vi gjorde konst när vi jobbade med våra modeller för vi använde vår fantasi.

- **Vad är konst för dig?**

Mustafa, 16 år:

- Man tar något nytt och något gammalt och blandar och får konst. Konst kommer ur fantasi. En mix av olika saker är konst. I Syrien finns det mycket fin arkitektur och mycket gammal arkitektur som moskéer och slott. Jag dras till den gamla arkitekturen. Jag tycker det vi gjorde var viktigt och jag blev glad av det. Jag tycker det vi gjorde var konst för att vi skapade något från gammalt och nytt och från vår egen fantasi och jag skulle tycka det var jättekul om vårt förslag byggdes på riktigt.

Modellbygge på gång.

Daniel från designbyrån NOTE ger feedback på modellen som Alice och hennes grupp jobbar med.